

Vastaanottaja:

Sosiaali- ja terveysvaliokunta / valiokuntakanslian sihteeri Tiina Honkanen

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 §:n ja rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta/ HE 112/2022 vp

Espoon kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi hallituksen esityksestä 112/2022.

Espoon kaupunki pitää esityksessä esitettyjä lain muutoksia kannatettavina.

Jo tällä hetkellä Espoon kaupunki on myöntänyt välttämättömän terveydenhuollon laissa tarkoitetuille henkilöille, joten esitys vastaa Espoon nykyistä toimintatapaa hoidon tarjoamisessa. Esitetyt lain muutokset lisäävät maassa oleskelevien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua ja ennaltaehkäisevät tilanteita, joissa ilman oleskelulupaa maassa syystä tai toisesta oleskeleva henkilö hakeutuu tietyn kunnan ja ensi vuoden alusta hyvinvointialueen palveluihin saadakseen tietyntasoisia terveydenhuoltoa. Esitys tasaa täten myös hyvinvointialueiden kustannuksia.

Espoon kaupunki kannattaa sitä, että hoitoa saaneen henkilön hoidon kustannusten perintäyrityksestä voidaan luopua, jos henkilö on ilmeisen varaton. Kohderyhmän henkilöillä ei pääsääntöisesti ole varoja eikä tuloja, joilla hän voisi välttämättömän hoidon maksaa.

Esityksen mukaan ns. paperittomilta henkilöiltä laskutettaisiin kuitenkin asiakasmaksulain mukainen asiakasmaksu. Paperittomilla henkilöillä ei yleensä ole osoitetta Suomessa, jonka vuoksi asiakasmaksun laskuttaminen heiltä on käytännössä hyvin vaikeaa tai satunnaista. Jos asiakkaalla ei ole osoitetta Suomessa, ei hänelle ole voitu lähettää asiakasmaksulaskua ja siitä on saatettu luopua. Jos taas asiakas on ilmoittanut terveystilanteesta osoitteeseen esim. tilapäismajoitusyksikön tai sosiaalitoimiston, on lasku saatettu lähettää sinne oletuksena, että lasku löytää henkilön luo. Asiakasmaksun laskun lähettäminen paperittomille on ollut siis satunnaista riippuen siitä, mitä asiakas on sanonut terveystilanteesta oleskelupaikakseen. Tämä ei aseta henkilöitä samanarvoiseen asemaan laskuttamisen suhteen ja joillekin tieto asiakasmaksun saamisesta saattaa muodostua hoitoon hakeutumisen esteeksi.

Vaikka esitys ei kohdistu sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin, olisi esityksessä voinut käsitellä vielä tarkemmin asiakasmaksun perimistä paperittomalta henkilöltä. Jos henkilölle on onnistuttu toimittamaan asiakasmaksun mukainen lasku ja hän on varaton, olisi kannatettavaa, että Kela voisi myöntää asiakasmaksuun perustoimeentulotukea.

Paperittomille henkilöille myönnetään välttämättömänä toimeentulotukena tai kiireellisenä sosiaalihuollon palveluna tukea ruokaan, lääkkeisiin ja tarvittaessa majoitukseen. Tuki myönnetään usein maksusitoumuksena, jolla henkilön on mahdotonta maksaa terveydenhuollon asiakasmaksua. Ruokaan ja lääkkeisiin myönnettävä tuki ei kata terveydenhuollon asiakasmaksuja.

Joillakin ns. paperittomilla henkilöillä on sosiaaliturvatunnus (esim. oleskelulupa on umpeutunut) ja maksamattomat maksut saattavat mennä ulosottoon saakka. Jos henkilö saa myöhemmin oleskeluluvan, ulosotossa olevat velat estävät henkilön itsenäistä taloudellista selviytymistä.

Espoo siis esittää jatkovalmisteluja ajatellen, että joko asiakasmaksujakaan ei perittäisi asiakkaalta, mikäli hän on varaton tai sitten asiakasmaksuihin voitaisiin myöntää tukea välttämättömänä perustoimeentulotukena tai kiireellisenä sosiaalihuoltana. Jos maksuihin myönnettäisiin hyvinvointialueelta tukea, tulisi tähän voida hakea Kelalta korvausta samoin kuin ravintoon, lääkkeisiin ja majoitukseen kohdistuneisiin kustannuksiin. Lisäksi tuen myöntämisen ei pitäisi olla kohdistettu vain tilapäisen turvapaikkapäätöksen saaneille paperittomille, vaan sen pitäisi koskea kaikkia paperittomia yhtäläisesti.

Espoon perusturvajohtaja (vs.) Minna Hoffström
etunimi.sukunimi@espoo.fi
050 359 7658